

Läkemedelsanvändningen i äldreboenden är omfattande och skiljer sig i vissa fall stort mellan äldreboendena.

En revisionsgranskning har genomförts i samverkan mellan revisorerna i landstinget och revisorerna i kommunerna Östersund, Krokom och Strömsund.

Syftet har varit att granska omfattningen av de äldres läkemedelsanvändning i kommunernas äldreboenden och som kan ge svåra biverkningar och interaktioner. Granskningen har även omfattat att undersöka om det finns en tillfredsställande styrning och uppföljning av läkemedelsanvändningen.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att läkemedelsanvändningen i äldreboendena är omfattande och visar på stora skillnader mellan äldreboendena. Som exempel kan nämnas att andelen äldre som använder Laxantia (laxermedel) varierar bland boendena mellan 15-97 procent och för antidepressiva läkemedel varierar förskrivningen mellan 10-91 procent och med ett genomsnitt på 48 procent. 40 procent av de äldre använder kontinuerligt lugnande-/sömnmedel.

I granskningen har följande förbättringsområden framkommit:

Styrning och uppföljning av läkemedelsförskrivningen

Vi bedömer att läkemedelskommitténs "Expertgrupp-äldre"- med terapirekommendationer, informations och utbildningsaktiviteter - ger förutsättningar för en god läkemedelsanvändning. Vi ställer oss dock något tveksam till "Behandlingsmålen" med "golv" och "tak" när det gäller förskrivningen av vissa läkemedel. Detta anser vi kan medföra ett alltför stort fokus på läkemedelsbehandling på bekostnad av andra, både mer lämpliga och önskvärda, alternativa behandlingsmetoder och/eller omvårdnadsåtgärder.

Kommunerna/ansvariga nämnder behöver som ansvariga vårdgivare bli mer aktiva när det gäller styrning och uppföljning av läkemedelsbehandlingen vid äldreboendena.

Utvecklingsarbetet i äldreboendena

Vi noterar även att det finns en inriktning och ett intresse vid en del äldreboenden när det gäller att utveckla arbetet med kost och omvårdnad för de äldre, som ett alternativ till vissa läkemedel. Detta arbete bör ansvariga nämnderna i samarbete med primärvårdens läkare bidra till att stimulera och utveckla.

Läkemedelsgenomgångar

Landstinget och kommunerna har gemensamt fastställt vad en läkemedelsgenomgång (LMG) ska innehålla. En stor andel av de äldre vid de särskilda boendena får LMG minst en gång per år. Läkemedelsanvändningen är trots detta omfattande samt att läkemedel som kan orsaka betydande biverkningar och interaktioner i vissa fall ordineras i stor omfattning. Revisorerna bedömer att uppgiften om genomförda LMG är osäker då det inte är säkerställt att alla LMG har genomförts enligt den fastställda rutinen. Vi har även fått signaler om en minskning i antal LMG jämfört med för några år sedan.

Avvikelseberättelser

I granskningen har framkommit att det i primärvården sker mycket få, om ens några, avvikelserapporter som upprättas av läkarna med en koppling till läkemedelsterapierna i äldreboendena. Landstingets IT-system för avvikelshantering behöver utvecklas för att bättre kunna stödja med underlag för analyser av läkemedelsbehandlingen i kommunernas äldreboenden. I kommunerna är det även viktigt för patientsäkerheten att avvikelser rapporteras och registreras på ett säkert sätt samt att åtgärder vidtas.

Läkarnas medverkan i äldreboenden

Ädelavtal har tecknats som säkerställer och utgör princip för läkarmedverkan vid äldreboenden. Det finns enligt vad vi erfarit en tillräckligt god läkartillgång men att läkarkontinuiteten i flera fall inte är tillräcklig vilket kan ha en negativ påverkan på läkemedelsförskrivningen.

Kompetens i geriatrik

I Sos nyutkomna rapport om "Ökad kompetens inom geriatrik och gerontologi" förs bland annat fram behov av en utveckling av vidareutbildning inom geriatrik och gerontologi för specialistläkare inom allmänmedicin. Vår uppfattning är att utbildning av läkare, sjuksköterskor, undersköterskor och vårdbiträden vid äldreboendena i geriatrik och läkemedelsfrågor är en nödvändig och effektiv åtgärd för att förbättra läkemedelsbehandlingen i äldreboenden.

För revisorerna i landstinget

Mona Nyberg Ordf.

För revisorerna i kommunerna

Per Söderberg Ordf. Östersund
Stefan Fax Ordf. Krokoms
Jan Rönngren Ordf. Strömsund

För frågor kring granskningsrapporterna hänvisas till:

Jan-Erik Wuolo mobilnr. 070-636 22 21

PwC | Kommunal Sektor | Certifierad kommunal revisor